

OORLOGSDAGBOEK PROF. JULIEN VERHAEGHE

Vrijdag 10 Mei: Gewekt 'smorgens te 4u. Alarm. In radio wordt duitsche aanval aangekondigd. Cie wordt vertrekkenwaardig gemaakt. Hevige luchtbombardementen 's morgens te 7u in Antwerpsche agglomeratie. Vertrek te voet naar Merxem Biscuits le drapeau. Te 8u 's avonds verschrikkelijke luchtaanval, bombardement van de Damviaduct en andere bruggen over verbindingsvaart. Fransche soldaten.

Zaterdag 11 Mei: Herhaalde vliegtochten in de voormiddag. Rond 12u komen tientallen vliegtuigen bommen werpen op de Breda-baan. De brouwerij Verlinden wordt grondig vernield. Verlinden en zoon gedood. Agglomeratie polygoon wordt vernield. Te 8u 's avonds opdracht om trechter te vullen bij Westwezel op de Breda-baan. Akelig zicht van de bombardementen op Polygoon. Gedoode fransche soldaten. Brandende bosschen. Moeten in de bosschen herhaaldelijk vluchten voor een bommenwerpend vliegtuig. Bij terugkeer geweldige fransche kolommen op de baan.

Zondag 12 Mei: Ontzaglijke kolommen vluchtelingen komen over de Breda baan. Onrust voor naderenden vijand. Vliegwezen minder actief.

Maandag 13 Mei: Betrekkelijk kalme dag. Een schuilplaats wordt ontworpen in de beuk van de nieuwe kerk. Aardewerk wordt aangevangen. 's Namiddag bezoek ik de geteisterde fabrieken aan de bruggen.

Dinsdag 14 Mei: Bevel wordt gegeven om een betonnen schuilplaats te bouwen voor generaal Duthoy (kasteel Calenberg). Kalme dag zonder bijzondere gebeurtenissen in den sector.

Woensdag 15 Mei: Betonning van schuilplaats voor Divisie commandant. Constateer de verplaatsing van Q.G. 13. D.I. Ontmoet op kasteel Generaal Nuyten.

Donderdag 16 Mei: 'S morgens worden motorbootjes op 't Albertkanaal aangemeld. 'S namiddags bij het ... op 't kasteel van Calesborg vernemen we dat het werk mag worden gestaakt – Ben getuige van een plundering van het kasteel, verwittig de D.I. Koffers worden ingepakt 's avonds. Blijven vertrekkensgereed. Om 11u enkele kanonschoten uit vijandelijke richting. Een 4-tal bommen treffen de buurt van onze kazerne. De nacht breng ik door bij de mannen.

Vrijdag 17 Mei: Uitwerking van bommen vorige avond worden nagegaan. Bericht van verplaatsing van divisie. Zenuwachtig wachten den ganschen dag. Vertrek 's avonds te 10u bij invallen van de duisternis. De weg leidt over den Dam. Postkantoor verwoest. Bij passeeren van Dam hevige bombardementen. Houwitsers vallen en ontploffen dichtbij, paniek; geen ongelukken. Komen op Italiëlei bij ingang van tunnel. Paniek. Ingang en overzijde worden hevig gebombardeerd. 32, 33 en 34 linie. Mannen uit pelo tons die ik vroeger leidde volgen mij. Zij vertellen hoe de slag bij polygone werd geleverd. De weg leidt langs Italiëlei naar Hoboken naar een noodbrug over de schelde.

Zaterdag 18 Mei: Bij krieken van de dag wordt de brug overgegaan. Vreezen luchtaanvallen. De weg gaat over Cruybeke, Haesdonck, St. Niklaas naar Sinaai. St.

Niklaas was hevig gebombardeerd. Mannen zenuwachtig en bevreesd voor luchtaanvallen; logement in gemeenteschool. Ik zelf bij de gezusters v.d.Broeck met Lt Marchand.

Zondag 19 Mei: Vroeg vertrek naar Wachtebeke in auto. De lucht is vol zwarte wolken voortkomende van hevige branden in de verte. Beklim kloktoren, bespeur niets bijzonders. Brengen middaguren en namiddag door te Wachtebeke (Mr Van Caeneghem, van de Calseyde). Bombardement van station te Wachtebeke. 's Avonds vertrek te voet naar Assenede. Logement bij Wwe Baecke naast Polderhotel. Overal ophooping van geweldige troepenmachten. Het duitsche vliegwezen schijnt ze te sparen.

Maandag 20 Mei: Rond middaguur vertrek naar Lembeke. Vernemen dat de duitschers in de buurt van Cambrai vechten. Logement bij onderwijzer Boone.

Dinsdag 21 Mei: 's Morgens vertrek naar Bentille, de wegen Bentille – Eecloo – Maldeghem Eede – St Laurent worden nagegaan. 's Middags reparatie Bentille 't Walleken. 's Avonds trommelvuur in de richting van 't kanaal een geweldige brand moet woeden in de richting van Zelzaete. Logies bij Burgemeester.

Woensdag 22 Mei: Zien lichte troepen in actie. Men spreekt van vertrek maar blijven aarzelen tot in de namiddag. Vertrek per camion naar Sijseele. Krijgen onderweg opdracht om naar munitiedepot te gaan werken. 's Morgens brief besteld voorvijse.

Donderdag 23 Mei: Vertek 's morgens te 4 uur naar munitiedepot; een halve dag gewerkt. Munitie wordt slechts traag weggehaald en naar Eecloo station en naar kanaal. Rond 11u verkenning van talrijke vliegtuigen boven munitiedepot. Vluchten de bosschen in. Vervoer van munitie wordt gecontroleerd door duitsche luchtmacht. Blijven 2u en ½ in bosch verscholen tegen mitrailleurvuur van vliegtuigen. Tegen 1u 30 wordt Eecloo, vooral de munitiecamions aan 't station door duitsche veldcannonen beschoten. Vlucht langs Adegem waar camion ons opwacht. 's Avonds bezoek afgelegd aan familie te Brugge.

Vrijdag 24 Mei: Cantonnement Sijseele. Een fransche batterij 155 gericht op Aardenburg. Worden voortdurend overvlogen door duitsche vliegtuigen. Bommen worden in de buurt geworpen. Vernemen 's avonds van fransche officier dat duitschers zich op 12 km van Sijseele bevinden. Panische vlucht bezuiden baan van Brugge – Gent naar Oedelem.

Zaterdag 25 Mei: Cantonnement Oedelem. Kalme dag, 's namiddags vruchteloze poging om banen te herstellen op Assebroek, vliegende paard. Zie 's avonds vliegtuigen optrekken met zware bommenlast in de richting van Tielt.

Zondag 26 Mei: Vertrekken vroegtijdig om baan te herstellen Assebroek – Beernem . Mis kerk Assebroek. 's Namiddags bezoek ouders te Brugge. Verneem dat Th..... hevig werd gebombardeerd. Vliegtuig werpt tract.

Maandag 27 Mei: Gaan terug baan herstellen naar Beernem. Worden werkelijk onophoudelijk door vliegtuigen lastig gevallen, geen 5 minuten werk wordt ons gegund. Worden teruggeroepen rond 11u naar Oedelem en houden ons vertrekkensgereed.

Vernemen dat Oedelem wordt gebombardeerd, dat Maldeghem in brand staat. De lucht hangt vol vliegtuigen.

In de namiddag vertrekken we naar Lekkerhoek bij Moerbrugge. De camions plaats ik langs de vaart onder toezicht van een wacht. Rond 7u komen weer ontzaglijke menigten vliegtuigen de kolommen bombarderen. Spoorlijn Brugge – Gent en Oostkamp hevig gebombardeerd. Zie ook brand in de richting van Brugge. Rond 8u panische vlucht. De comm. door paniek aangegrepen beslist te vertrekken binnen 10 minuten. Langs de moerbrugge vaart worden camions met mannen opgesteld. Op dat ogenblik komen 5 Henkeltoestellen op ons af. Een mitrailleurvuur van geweldige intensiteit. Iedereen zoekt een toevluchtsoord. Ik wordt in de vaart gestooten en kom er van af met een nat pak tot aan het middenlijf. De commandant vlucht met camions en ziet naar niets meer om. Ik vind geen vervoermiddel meer en kom met de verschillende opgeraapte mannen te voet over binnen wegen verder. Over Lophem – Autostrade – Snelleghem. Een doode of gewonde is achter (Colin). De reis gaat over Oostkamp alwaar we treurige scènes aanschouwen. Een brandende auto, gedoode paarden, kortsluitende telephoondraden, moeten vluchten voor ontploffende essence reservoir. In een villa waar ik van kousen verwissel brengt men een doode bij mij binnen, een soldaat van de Genie, gedood door een kogel in het hart.

In Snelleghem verblijf ik met mijn mannen en Sgt. Gouremans in een schuur.

Dinsdag 28 Mei: Bij ontwaken vernamen we tijding van overgave van Belgisch leger, kunnen het nauwelijks gelooven omdat we plotseling een einde zien aan onze ellende. Het nieuws wordt officieel door een prachtige brief van onzen Koning. We wachten verdere gebeurtenissen af.

Woensdag 29 Mei: Verblijven nog te Snelleghem. Zien eindeloze reien vluchtelingen terugkeeren uit de omstreken van Dixmude. Vernemen de vernieling der steden Yper, Poperinghe, Dixmude enz. Onze compagnie loopt ledig, echter worden de weggevluchte mannen aangehouden of teruggestuurd. We brengen een bezoek aan de officieren van het Bataillon te Varsenaere. Verrassing.

Donderdag 30 Mei: Kalme dag in afwachting. Hooren bulderen van kanon in de richting van de kust en Dixmude. Vernemen 's avonds van gebeurlijk vertrek 's anderen daags naar Sluis of Aardenburg.

Vrijdag 31 Mei: Gaan naar Brugge om proviand en brengen bezoek aan Willy en familie. 'S namiddags te voet uit Snelleghem naar St Kruis alwaar we overnachten.

Zaterdag 1 Juni: Bezoek 's morgens aan tante Renilde, verneem dat Gaston naar Renighelst is gereden. Vertrekken 's namiddags langs eindeloze omwegen over Vijve-Kapelle, Moerkerke, Middelburg naar Eede. In Eede komen laat in de avond toe en vinden slechts gebrekkig logement in de schuur.

Zondag 2 Juni: Verblijven te Eede (Holland). Doen rond middag uitstap in omstreken van Middelburg alwaar we in boerderij het middagmaal gebruiken. (Kerk van Eede ten gronde vernield) Pachter Van deursen.

Maandag 3 Juni: Nog verblijven we te Eede steeds in de meest volslagen onzekerheid. Poging om brief te laten geworden naar Gent. Rond 8u komt bericht van verplaatsing

naar St. Anna ter Muide. Aldaar komen we aan rond 2u 's morgens. Verblijven in hoeve Geysels, St Anna ter Muiden.

Dinsdag 4 Juni: Verblijf te St. Anna ter Muiden. Dag zonder gebeurtenissen, wachten af.

Woensdag 5 Juni: Tot middag nog steeds te St. Anna ter Muiden bij Geysels. Rond 2u vertrek naar kostschool der broeders te Sluis alwaar we met 3000 man en 250 officieren het kostschoolleven leiden. Echter zonder eten. Gaan 's avonds eten te St Anna op de hoeve der kinders Plasschaert. De cantonnementafbakening wordt door Gendarmerie versperd.

Donderdag 6 Juni: Echt concentratiekamp leven, blijven den ganschen dag opgesloten. 'S middags vinden we eten in kleine herberg; ik ontmoet een Heer uit Assebroek met wie ik een brief voor Brugge bestel. 's Avonds gaan we weer eten bij Plasschaerts. Heel laat komen berichten toe van voorbereiding tot demobilisatie.

Vrijdag 7 Juni: Pessimistische gedachten overrompelen onze hogere officieren. Plannen worden opgemaakt voor oefeningen! Gebrek aan water en levensmiddelen. Vinden in Sluis met veel moeite twee boterhammen met ham. 's Avonds wordt een mess voor officieren opgericht.

Zaterdag 8 Juni: Bezoek van duitsche generaal. Optimisme wordt weer grooter. Hij spreekt van eventuele demobilisatie voor de meest interessante gevallen. Rond 16u vernemen we officieel dat militairen van Vlaanderen, Antwerpen, Limburg en noorden van Brabant eveneens voorsteden van Brussel zonder voorwaarden worden vrij gelaten. Brussel stad en Wallonië wordt uitgesloten behalve voor degene die van vlaamschen oorsprong zijn. De walen zullen naar Duitschland worden gevoerd en geleidelijk worden gedemobiliseerd naar mate gebrek aan werklieden ontstaat.

Zondag 9 Juni: Getemperde vreugde in vlaamsche rangen, verdriet in waalsche. Iedereen voelt zich plotseling van vlaamschen oorsprong.

Maandag 10 Juni: Voorbereidselen voor vertrek naar Sluis onderrichtingen van onderluitenant aan hogere ! officieren. Ben getuige van ongehoorde zelfzucht in de rangen van de officieren. Oorlogsverklaring van Italië.

Dinsdag 11 Juni: Vertrek. Verzameling te 11.30 in weide rechtover gesticht. Doen lange marsch naar Aardenburg – Eede – Maldeghem naar Adeghem. Blijf aldaar overnachten bij juffrouwen de Prest op villa. Eveneens Lt Marchand. Van Malderen ordonnance vertrekt voorop met bagage en brief naar Gent.

Woensdag 12 Juni: Vroegtijdig 's morgens vertrek ik met Lt Marchand per fiets naar Gent, alwaar we rond 8u30 aankomen.